Nakupuje Evropa zbraně společně?

Zatím málo: společné evropské nákupy vojenského vybavení dělaly v roce 2025 podle EDA 11 % – a údaj dodalo jen 19 z 27 států.

Státy EU přitom loni daly na vybavení 115 miliard eur, o 26 % víc než rok předtím. Tohle je příběh jednoho čísla, jedné poznámky pod čarou a osmnácti let slibů.

Jedno číslo a jeho poznámka pod čarou

Evropská obranná agentura (EDA) každý rok sleduje, jakou část nákupů vojenského vybavení pořizují státy ve spolupráci s jinými evropskými zeměmi. Za rok 2025 uvádí 11 %. Rozptyl mezi státy je obrovský: od nuly po 55 %, dva státy nakupovaly společně víc než polovinu svého vybavení. Když se započtou i nákupy s partnery mimo Evropu, tedy třeba společné objednávky techniky od výrobců mimo EU, podíl stoupne na 24 %. Podle těchto čísel nakupují evropské státy společně s partnery mimo Evropu zhruba stejně často jako mezi sebou.

Poznámka pod čarou je stejně důležitá jako číslo. Údaj poslalo 19 z 27 států, osm ho nevykázalo vůbec, a EDA sama píše o možném podhodnocení a o rozdílech v tom, jak jednotlivé země společný nákup definují. Agentura nezveřejňuje ani základ, z něhož se 11 % počítá, takže přepočítat podíl na eura nejde. Skutečný podíl může být o něco vyšší. Pořád ale platí, že ani nejvelkorysejší čtení dat se nepřibližuje cíli, který si Evropa dala.

Osmnáct let od slibu

V listopadu 2007 schválili ministři obrany v EDA čtyři společné cíle. Jeden z nich: aspoň 35 % výdajů na vybavení pořizovat společně s jinými evropskými státy. Cíl je společný pro celek, dobrovolný – přenést ho do národních plánů může každý, ale nemusí – a bez jakéhokoli termínu.

Řada, kterou EDA dnes zveřejňuje, vypadá takto: 22 % v roce 2005, 27 % v roce 2011, 33 % v roce 2017, 22 % v roce 2021, 14 % v roce 2023 a 11 % v roce 2025. Počet vykazujících zemí se mezi roky mění, takže jde spíš o momentky než o přesnou křivku. Dvě věci z nich ale plynou jistě. Hranice 35 % nebyla dosažena nikdy, ani v nejlepším roce. A od roku 2017 jde podíl dolů, zatímco rozpočty jdou prudce nahoru: jen mezi roky 2024 a 2025 vzrostly výdaje na vybavení o 26 %. Víc peněz tedy zatím neznamená víc spolupráce; v datech to vypadá spíš naopak, protože státy po roce 2022 přednostně zalepovaly nejnaléhavější mezery tím, co bylo rychle k mání.

Celou řadu i rozpočtový kontext najdete v Evropské obraně v číslech.

Co roztříštěnost znamená v praxi

EDA to popisuje střízlivě: národní přístupy převažují, nákupní programy a životní cykly techniky nejsou mezi státy sladěné, a to podkopává úspory z rozsahu, interoperabilitu i dlouhodobé sbližování. Přeloženo do konkrétních situací.

Souběžné programy. Když si tři země vyvíjejí vlastní bojové vozidlo, platí třikrát vývoj, třikrát zkoušky a třikrát certifikaci – a na konci mají tři vozidla, která si nemohou půjčit ani náhradní díl. Evropská komise v roce 2017 uváděla v Unii 178 typů zbraňových systémů proti 30 ve Spojených státech: 17 typů tanků proti jednomu, 29 typů fregat a torpédoborců proti čtyřem, 20 typů stíhaček proti šesti.

Malé série. Cena za kus klesá s počtem vyrobených kusů; to platí pro tanky stejně jako pro mobily. Kdo objednává čtyřicet kusů sám, platí cenu za malou sérii. Kdo se připojí k objednávce pro několik set, platí cenu za velkou. Právě tohle je důvod, proč české ministerstvo obrany u tanků Leopard 2A8 přistoupilo k německé rámcové smlouvě: 44 tanků za 34,25 miliardy korun, dodávky 2028 až 2031, podle ministerstva s nižší cenou za kus, než by Česko dosáhlo samo.

Interoperabilita. Dvě brigády, které stojí vedle sebe na východním křídle, ale střílejí jinou munici, mluví jinými rádii a vozí jiné díly, jsou dvě armády, ne jedna. Sklady se nedají sdílet, opravy se nedají sloučit, výcvik se nedá spojit. Kolik přesně to stojí

v eurech, žádná oficiální statistika neuvádí. Co uvádí, je směr: každý procentní bod, který v grafu EDA chybí do 35 %, znamená techniku vyvíjenou, vyráběnou a udržovanou vícekrát vedle sebe.

Co se mění

Od roku 2025 existuje nástroj, který u nákupů spolupráci nejen doporučuje, ale podmiňuje. Evropské půjčky SAFE v objemu 150 miliard eur jsou až na výjimky dostupné jen pro nákupy, na kterých se podílejí nejméně dva státy. Česko má z nich k dispozici až 2,06 miliardy eur, zhruba 50 miliard korun, a vláda počítá s nákupy společně se Slovenskem, Německem nebo Chorvatskem. EDA ve své zprávě mluví o prvních známkách změny: státy začaly otevírat existující smlouvy dalším zemím, aby na půjčky dosáhly.

Je to začátek, ne obrat. SAFE pokrývá zlomek evropských nákupů a jeho platby končí v roce 2030. Hranice 35 % zůstává dobrovolná a za její neplnění nikdo nikomu nic nevyčte.

Proč to nejde samo

Jedenáct procent po osmnácti letech slibů je logický výsledek uspořádání, ve kterém o nákupech rozhoduje 27 ministerstev, 27 parlamentů a 27 průmyslových politik, z nichž každá chce práci pro vlastní továrnu a žádná nenese následky, když společný cíl nevyjde. Dobrovolný cíl bez termínu a bez vlastníka se plní přesně tak, jak se plnil tenhle: osmnáct let vůbec.

Evropa dnes má peníze na obranu – 418 miliard eur ročně a rostou. Nemá kupce. Spojené státy nakupují pro jednu armádu z jednoho rozpočtu, a proto jim třicet typů zbraní stačí. Dokud bude Evropa kupovat sedmadvacetkrát, bude za víc peněz dostávat menší série, horší kompatibilitu a slabší průmysl. Společný nákup pro společnou obranu je věc, kterou kontinent s jedním rozpočtem dělá automaticky – a kontinent s 27 rozpočty jen tehdy, když ho k tomu někdo přinutí půjčkou.

Všechny otázky →

ČASTÉ OTÁZKY

Kolik vojenského vybavení nakupují státy EU společně?
Podle Evropské obranné agentury tvořily společné evropské nákupy vybavení v roce 2025 11 % – nejnižší bod, který agentura ve svém grafu od roku 2005 popisuje. Údaj ale dodalo jen 19 z 27 států a agentura upozorňuje, že skutečný podíl může být kvůli neúplnému vykazování vyšší. Včetně nákupů s partnery mimo Evropu je to 24 %.

Co je hranice 35 %?
Cíl, který si ministři obrany zemí EDA dali v listopadu 2007: aspoň 35 % výdajů na vybavení pořizovat ve spolupráci s jinými evropskými státy. Je společný pro všechny státy dohromady, dobrovolný a bez termínu. Za osmnáct let ho Evropa nesplnila ani jednou.

Proč údaj dodalo jen 19 států?
Státy vykazují EDA dobrovolně a každý počítá společné nákupy trochu jinak; osm jich za rok 2025 údaj neposlalo vůbec. EDA proto nezveřejňuje základ, z něhož se 11 % počítá. Z toho plyne i to, co nejde: přepočítat 11 % ze 115 miliard na eura.

Co dělá roztříštěnost v praxi?
Každý souběžný program znamená vlastní vývoj, vlastní malou sérii, vlastní díly, munici a výcvik. Komise v roce 2017 napočítala v EU 178 typů zbraňových systémů proti 30 v USA – 17 typů tanků proti jednomu. Menší série zdražují každý kus a jednotky vedle sebe nemohou sdílet zásoby.

Nakupuje Česko společně?
Začíná. Tanky Leopard 2A8 kupuje Česko od roku 2025 přistoupením k německé rámcové smlouvě, což podle ministerstva obrany snižuje cenu za kus. Z evropských půjček SAFE má k dispozici až 2,06 miliardy eur, podmínkou je nákup nejméně ve dvou státech.

ZDROJE

- EDA, Defence Data 2025–2026, s. 4 a 17 (společné evropské nákupy 11 %, 19 vykazujících států, rozpětí 0–55 %, 24 % včetně partnerů mimo EU, obrázek 12: 22/27/33/22/14/11 %, SAFE a podmínka dvou států) – https://eda.europa.eu/docs/default-source/eda-publications/2026-eda_defencedata_webpublic.pdf (2026)
- EDA, Defence Data 2009, s. 1 (čtyři společné cíle schválené ministerskou radou v listopadu 2007, včetně 35 % pro společné evropské nákupy vybavení; cíle společné, dobrovolné, bez termínu) – https://eda.europa.eu/docs/default-source/documents/defence-data/defence-data-2009.pdf (2010)
- Evropská komise, Diskusní dokument o budoucnosti evropské obrany, s. 9, obr. 4 (178 typů zbraňových systémů v EU vs. 30 v USA; 17 typů tanků vs. 1; 29 typů fregat a torpédoborců vs. 4; 20 typů stíhaček vs. 6; data SIPRI 2016, IISS 2017, Munich Security Report 2017) – https://commission.europa.eu/system/files/2017-06/reflection-paper-defence_en.pdf (2017)
- Our Continent Research, European Defence Ledger v0.1.0 – kontrola hodnot proti stranám zprávy EDA – / obrana (2026)
- ČT24, Obrana podepsala smlouvu na tanky Leopard 2 A8, 11. 9. 2025 (44 tanků za 34,25 mld. Kč, přistoupení k rámcové dohodě německého ministerstva obrany s KNDS, dodávky 2028–2031) – https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/ministerstvo-obrany-podepsalo-smlouvu-na-nemecke-tanky-leopard-2a8-364943 (2025)
- Rada EU, SAFE: final green light for financial assistance to Czechia and France, 10. 4. 2026 (Česko až 2,06 mld. €) – https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/04/10/safe-final-green-light-for-financial-assistance-to-czechia-and-france/ (2026)